

Jan Dolák

Mezinárodní letní škola muzeologie 1986 – 1999

S postupným rozvojem muzeí se stále naléhavěji začala objevovat palčivá potřeba speciálního vzdělávání pracovníků muzeí. Od konce 19. století a počátkem 20. století se začínají pro ně pořádat vzdělávací kurzy a školní výuka (Paříž, Brno, Pensylvánie apod.). Od poloviny 60. let 20. století je pak organizována regulérní výuka na vysokých školách (Rio de Janeiro, Brno, Leicester apod.). Ani pravidelná výuka muzeologie však plně nenahradila krátkodobé kurzy, z nichž jedním z celosvětově nejvýznamnějších byla **Mezinárodní letní škola muzeologie (ISSOM)**, která se od poloviny 80. let konala každoročně v Brně. U jejího zrodu nestál nikdo menší než významný český antropolog a bývalý prezident ICOM Jan Jelínek a zakladatel a nestor brněnské muzeologie Zbyněk Zbyslav Stránský. Letní škola si rychle získala významné mezinárodní renomé. Mezi přednášejícími najdeme skutečné reprezentanty oboru, stejně tak mnoho posluchačů, ze kterých vyrostli odborníci světového formátu.² Z mnoha připomeňme jména jako jsou Bernard Deloche, Peter van Mensch, Andre Desvallées, Hildegard Vieregg, Marc Maure, Tomislav Šola, Eiji Mizushima, Tereza Scheiner, Lai Sun An, Friedrich Waidacher, Martin R. Schärer, Wilhelm Ennenbach a mnoho dalších. Škola se stala unikátním mostem pro střetávání a výměnu názorů expertů z obou stran železné opony a v mnoha případech i zástupců třetího světa. Zajistila značné množství kvalitních výukových textů a bibliografií pro interní potřebu, budovala knihovnu a mezinárodní kontakty, (spolu)pořádala mezinárodní konference. Nejvýznamnějšími konferencemi bylo setkání **Třicet let výuky muzeologie na Masarykově univerzitě v Brně**, konané ve dnech 12.–13. dubna 1995 a mezinárodní symposium **Museology for Tomorrows World**, konané ve dnech 9.–11. října 1996. ISSOM je zmiňován v řadě obecných kompendií, v rámci mnoha novinových

i odborných článků.³ K 10.výročí existence školy Z. Z. Stránský zpracoval odborný text **10 let International Summer School of Museology**.³ Komplexnější pokus o zmapování vývoje této zajímavé školy, zejména závěru její existence, však doposud chybí.

Pravidelná výuka muzeologie na brněnské univerzitě si získávala stále větší renomé. V roce 1983 byli ekonomický náměstek **Moravského muzea** v Brně František Gale a vedoucí muzeologického oddělení téhož muzea Z. Z. Stránský vysláni do pařížského centra UNESCO s úkolem podchytit zájem této organizace na novém projektu. Částečným důvodem bylo i získání nějakých *větších dolarových příspěvků*⁴ od UNESCO. Po předložení více návrhů (např. zavádění výpočetní techniky do muzeí) byla přijata koncepce založení mezinárodní výuky muzeologie.⁵ Ta vznikla na základě rezoluce **GP XI.1.5.- No 82 23 Generální konference UNESCO** konané v Sofii v roce 1985 a její realizací bylo v roce 1986 pověřeno Moravské muzeum ve spolupráci s brněnskou univerzitou. UNESCO vyčlenilo pro tuto školu základní finanční prostředky a první (v oficiálních dokumentech nazvaný nulý) studijní běh se pak konal ve dnech 3.–28. 8. 1987. ISSOM řídila vědecko-pedagogická rada, kde najdeme přední české i slovenské muzeology. Předsedou rady až do roku 1989 byl děkan filozofické fakulty, bohemista Jan Chloupek, místopředsedou ředitel Moravského muzea Jiří Sejbál, tajemníkem Z. Z. Stránský.⁶ Na pokyn

² Např. TLACHOVÁ, Kateřina. Zahájení mezinárodní letní školy muzeologie na brněnské univerzitě. *Universitas: Revue Masarykovy univerzity v Brně*. 1988, roč. 21, č. 1, s. 131-135.
³ SCHÄRER, Martin. *Museological Training: The Role of ISSOM, ICOFOM, and a Swiss Example*. In: Z. Z. Stránský. *Munich, 1997, p. 131-135. Museology for Tomorrow's World. Proceedings of the international symposium held at Masaryk University, Brno, Oct 9-11, 1996.*

⁴ STRÁNSKÝ, Zbyněk Z. 10 let International Summer School of Museology. Brno, 1996. Interní materiál. Uloženo na UNESCO Chair (dále jen UCH).

⁵ Doslovný výraz Z. Z. Stránského. STRÁNSKÝ, Zbyněk Z. 10 let International Summer School of Museology. Brno, 1996. Interní materiál. Uloženo na UCH.

⁶ o.c.

⁶ Archiv Masarykovy univerzity (AMU), A1 Rektoriát, Nová manipulace, signatura O, karton č. 1

◀ abstrakt | abstract

Mezinárodní letní škola muzeologie byla ustavena na základě rozhodnutí Generální konference UNESCO a její realizací bylo pověřeno Moravské muzeum v Brně. Od počátku zde byly nejaktivnější dvě osobnosti: přední český antropolog a muzeolog Jan Jelínek a zakladatel brněnské muzeologie Z. Z. Stránský. První běh se uskutečnil v roce 1987 a škola si rychle získala značné mezinárodní renomé. Jako přednášející či jako posluchači se zde vystřídal množství světových muzeologů. Novým impulsem byl rozpad východního bloku, škola začíná realizovat i specializované kurzy. Postupně se škola dostává do značných finančních, personálních i organizačních potíží, způsobených i odchodem doc. Stránského z Brna v roce 1998. V závěru své existence byla škola přímo organizována UNESCO Chair of Museology and World Heritage. Poslední ročník ISSOM se konal v roce 1999.

International Summer School of Museology was established on the decision of the General Conference of UNESCO. Moravian Museum in Brno was in charge of its founding. From the beginning there were two most active personalities: leading Czech anthropologist and museologist Jan Jelínek and founder of Museum Studies in Brno Z. Z. Stránský. The first course took place in 1987 and the School quickly gained considerable international reputation. A lot of world's museologists were there as lecturers or listeners. The disintegration of the Eastern Block was a new impetus, the School begun to implement also specialized courses. Gradually, the School get into serious financial, personnel and organizational difficulties, caused also because Stránský left Brno in 1998. At the end of its existence, the school was directly organized by the UNESCO Chair of Museology and World Heritage. The last ISSOM course took place in 1999.

¹ Kompletní seznamy posluchačů i přednášejících jsou uloženy na UNESCO Chair v Brně.

tehdejšího rektora školy Bedřicha Čerešňáka, aby počet posluchačů prvního běhu nepřekročil 10, se ho zúčastnilo 9 osob: 3 z Jugoslávie a po jednom z Kanady, Finska, Nového Zélandu, Etiopie, NDR a Polska. Přednášelo jim 22 Čechů a Slováků, 2 Nizozemci, 2 Jugoslávci, Rakušan a východní Němec⁷. Školné na jednu osobu bylo 500 amerických dolarů. Kromě přednášek a seminářů byly součástí programu i exkurze po českých a slovenských muzeích a návštěvy muzeí v Budapešti a ve Vidni. Je třeba si mimořádnost tohoto projektu uvědomovat v širším mezinárodním politickém kontextu. *Samo otevření školy se setkalo s mimořádnou pozorností tajné státní bezpečnosti, která měla zájem jak o výběr posluchačů, tak i vyučujících.*⁸ Výuku bylo třeba vést v angličtině a francouzštině, ale většina jak přednášejících tak posluchačů oba jazyky neovládala. Proto bylo třeba důležitě materiály přeložit a na přednáškách a seminářích tlumočit. Rozhodují úlohu v této oblasti sehrávala Kateřina Tlachová, která tak přispěla i k řešení terminologické problematiky.⁹ Další ženou, nepřehlédnutelně spojenou s ISSOM, byla díky svým jazykovým a organizačním schopnostem tajemnice školy Zdena Pospíšilová.

Z hlediska programového ISSOM vycházel z celkového zaměření brněnské muzeologie, tedy ze základního dělení muzeologie na teorie selekce, tezaurace a prezentace. Základní přednášky ležely na bedrech Z. Z. Stránského, další účastníci se pak v těchto rámcích vyjadřovali k tomu, v čem se cítili na výši. Vzhledem k mimořádné roztržitosti pojeví muzeologie jako oboru a její výuky v rámci celého světa a snaze prosadit brněnské pojetí, tomu ani nemohlo být jinak. Pokud tedy srovnáme výuku na ISSOM s jinými, třeba i pozdějšími muzeologickými školami, vyšší důraz byl kladen na teorii oboru, naopak méně akcentovanými problémy byly otázky muzeopedagogiky a ještě méně pak otázky managementu a marketingu muzeí. V prvních letech byl realizován pouze **základní běh A**, zaměřený na úvod do studia muzeologie. ISSOM zabezpečovalo po stránce personální, provozní i finanční Moravské muzeum, a to až do roku 1990. Postupným rozvojem školy se obrátil poměr českých a zahraničních přednášejících a docházelo k lepšímu technickému vybavení posluchačů a provozního a technického zázemí. Zahraniční lektori si však pouze připravili přednášku, doporučili literaturu, případně předem zaslali výukové texty k rozmožnění. Nebyli zapojeni do řešení nějakých výzkumných úkolů, nebyla

organizována koordinační setkání vyučujících apod. Jistým problémem, alespoň z pohledu Z. Z. Stránského, byla i ta skutečnost, že *Vyučující, jak domácí, tak zahraniční, vycházeli z vlastních zkušeností a teoretických názorů a nebyli vždy dostatečně informováni o našem pojetí muzeologie a její poznatkové soustavě.*¹⁰ Problémem byla i mimořádně rozdílná znalost teorie i praxe ze strany posluchačů, kteří byli absolventy nejrůznějších typů škol po celém světě. Někteří z nich vitali teoretičtější brněnský přístup, někteří však škole vytýkali, že *neučí jak se to má dělat.*¹¹ Určitým problémem byla i propagace. Teprve později se informace o ISSOM dostaly i do **ICOM News** a do některých národních informačních materiálů a časopisů.

Výrazným mezníkem v životě ISSOM byl pochopitelně rozpad východního bloku. Svoboda přinesla volnou možnost cestování, stejně jako možnost dotýkat se dříve tabuizovaných témat, což bylo i novým impulsem pro brněnské kurzy. Změna společenskoekonomického klimatu však měla pro ISSOM i jistá úskalí. Z ojedinelé platformy se vlastně stala jen jednou z mnoha cest, jak se dostat k informacím o stavu a vývoji muzeologie ve světě. Do Česka přicházejí realizátoři různých školení a odborných kurzů – nadace **Open Society Fund**, nizozemský projekt **Matra** apod. Tyto příležitosti byly chápány jako nové, *západní*, tedy žádoucí, oproti letní škole, která vlastně ventilovala a do značné míry i sumarizovala výsledky brněnské, již téměř třicetiletého badatelského úsilí. Menší část české muzejní obce dokonce využila nejrůznějších nabídek na vzdělávání v cizině. Škole tedy narostla konkurence, jejíž přístupy byly mnohými považovány za bližší praktickému životu, než mnohdy až metateoretický přístup pěstovaný v Brně.

Již před listopadem se v rámci ISSOM angažuje další výrazná postava, Čecho-Švéd Vinoš Sofka, po revoluci dochází k obměně vědecko-pedagogické rady ISSOM, jejím předsedou se stává právě V. Sofka. Hned na počátku roku 1990 jsou **Kabinet muzeologických studií a oddělení ISSOM** Moravského zemského muzea podřízeny metodologicko-muzeologickému oddělení, v jehož čele stál od 1. 1. 1989 Petr Šulěr, což vedlo k výraznému zhoršení vztahů mezi brněnskými muzeology. V dopise řediteli MZM F. Galemu si Z. Z. Stránský stěžuje na údajně Šulěrovo špatné chování.¹² Následně se muzeologie trvale přesouvá na filozofickou fakultu ale ISSOM

na rektorát univerzity, bohužel bez osvědčeného vědeckého časopisu **Muzeologické sešity**, na jehož držení si Moravské zemské muzeum činilo nárok, přestože následně nevydalo ani jedno číslo. P. Šulěr v nedatovaném textu zcela jasně píše *Je zcela vyloučeno převádět Muzeologické sešity na MU.*¹³ Knihovna, dlouhá léta budovaná Z. Z. Stránským, zůstala po přechodu muzeologie na univerzitu v Moravském zemském muzeu, což jen částečně nahradilo převzetí knihovny zrušeného pražského muzeologického kabinetu.

Vývoj ISSOM nelze sledovat bez souvislosti s dalšími brněnskými muzeologickými pracovišti.¹⁴ Plnohodnotná výuka muzeologie jako řádného oboru na Masarykově univerzitě byla možná až po listopadové revoluci, ta však z hlediska věku vedoucí osobnosti, Z. Z. Stránského, přišla poněkud pozdě, což se mimo jiné negativně projevilo při nutné generační výměně. Fragmentálnost brněnské muzeologie někdy nabývala až (tragi)komických rozměrů. Z. Z. Stránskému (roč. 1926) byla na filozofické fakultě po dosažení 65 let odmítnuta pracovní smlouva na celý úvazek z důvodů vysokého věku a v době konání ISSOM (oddělení rektorátu) si měl dokonce na filozofické fakultě brát řádnou dovolenou.

První polovina 90. let je charakteristická celkovým rozvojem ISSOM. Škola byla od roku 1993 plně převedena pod rektorát Masarykovy univerzity a profesionalizována.¹⁵ O roku 1995 již doc. Stránský není vedoucím oddělení muzeologie na FF a plně se věnuje ISSOM. V témže roce ISSOM vydává Stránského **Úvod do muzeologie** v anglickém a francouzském jazyce.

ISSOM poměrně aktivně hledal nové zaměření a další spolupracující instituce. V zápise z roku 1992 je konstatováno, že již 3 roky probíhají jednání s rakouskou a německou komisí UNESCO o participaci na ISSOM. Rakouská strana navrhovala písemnou dohodu zástupců všech tří zainteresovaných zemí, k čemuž však nedošlo. Rozdílné názory byly i na celkové pojetí školy. Němec Andreas Grote prosazoval, aby Brno realizovalo pouze jakýsi teoretický úvod do výuky, ale centrum celé letní školy bylo přeneseno do Berlína, kde by byla realizována podstatná část výuky, zaměřená především praktickými. Tyto přístupy však narážely na brněnské pojetí muzeologie, takže nakonec k žádnému propojení nedošlo.¹⁶

⁷ Archiv Moravského zemského muzea (AMZM), Složka ISSOM, Zpráva o realizaci vstupního běhu MIŠM ze září 1987.

⁸ STRÁNSKÝ, Zbyněk Z. 10 let International Summer School of Museology. Brno, 1996. Interní materiál. Uloženo na UCH.

⁹ o.c.

¹⁰ STRÁNSKÝ, Zbyněk Z. Programová koncepce ISSOM. Brno, 1996. Interní materiál. Uloženo na UCH.

¹¹ STRÁNSKÝ, Zbyněk Z. 10 let International Summer School of Museology. Brno, 1996. Interní materiál. Uloženo na UCH.

¹² AMZM, složka ISSOM, dopis Z. Z. Stránského F. Galemu z 26. 2. 1990. P. Šulěr měl o Z. Z. Stránském údajně rozhlásovat, že je starý a měl by co nejdříve vypadnout.

¹³ AMZM, složka ISSOM, nedatované stanovisko P. Šulěře, určené zřejmě pro vedení MZM.

¹⁴ Viz další příspěvky v tomto čísle *Museologica Brunensia*.

¹⁵ STRÁNSKÝ, Zbyněk Z. Návrh transformace ISSOM. Brno, 1997 (srpen). Interní materiál. Uloženo na UCH.

¹⁶ MÚ, rektorát, signatura O, karton 10, složka MŠMT 1992, Zápis z mezirezortní pracovní skupiny pro MŠMT, Brno, 23.11.1992.

Od roku 1994 byl otevřen **běh B** zaměřený na sbírkotvornou činnost a **běh C** týkající se prezentace a výchovného působení. Později přibyl ještě **běh D**. Snaha realizovat specificky zaměřené kurzy byla jistě správná, na druhé straně byl tento kvantitativní nárůst realizován v době postupně se snižujícího zájmu o školu. Docházelo tedy k tříštění sil a velmi často byly některé kurzy rušeny pro malý počet přihlášených zájemců. Zatímco pravidelná výuka prezenčního studia muzeologie byla realizována v rámci filozofické fakulty, ISSOM byl součástí rektorátu, což přinášelo vedle jistých výhod i jistá úskalí ve vztazích uvnitř univerzity. Pozitivní snaha V. Sofky o prosazení UNECO Chair však nebyla koordinována a provázána s dalšími brněnskými muzeologickými pracovišti, nebo tak alespoň to bylo pocítováno ze strany Z. Z. Stránského.¹⁷

Řadu kritických poznámek můžeme najít v materiálu **Připomínky posluchačů ISSOM k běhu C a obecně ke škole** z roku 1995. Nelíbí se jim, že se zkracuje prostor pro diskusi a doslova píše: *Podle názoru veteránů je to rok od roku horší. Stále větší improvizace a nejasnost záměrů a tím i pokulhávající organizace.*¹⁸

ISSOM měla i vlastní pracovníky. V roce 1997 zde byl ředitel na poloviční úvazek a vedoucí sekretariátu na celý úvazek. Pracovní poměr doc. Stránského na Masarykově univerzitě skončil k 31.12.1997 a od 1. 1. 1998 jej ve funkci ředitele školy nahrazuje Krasimír Damjanov. Administrativní předání funkce se však vlekle. Prorektor Jiří Fukač dopisem ze dne 16. 11. 1998 vyzývá doc. Stránského, aby odevzdal klíče, odnesl si z rektorátu svoji knihovnu a ptá se na majetek převedený z Moravského zemského muzea na ISSOM na základě dvou protokolů z roku 1992.¹⁹

Důležité je sledovat i rozsah finančních zdrojů ISSOM, které můžeme rozdělit do čtyř základních skupin: Participační programy UNESCO,²⁰ poplatky vybírané od studentů, příspěvky ministerstva školství a podpora ze strany univerzity. Např. z 19. 9. 1994 najdeme **financial report** na 15.006 amerických dolarů od UNESCO, které byly využity takto: 8.827 na učitele (cestovné), 3.329 exkurze do Rakouska, 2.850 na tři stipendia po 950 dolarech.²¹

Rozpočet na rok 1996 byl tvořen takto: Příjmy: 587 tis. korun – Česká komise UNESCO, 400 tis. korun ministerstvo školství, 703 tis. školné. Výdaje: 1.450 tisíc korun.

V roce 1997 ministerstvo školství uvolnilo na chod ISSOM 450 tis. Kč.²² **27. Generální konference UNESCO** schválila participační příspěvek pro ISSOM 20 tis. dolarů na období 1994–95.²³ Stejná částka byla vyčleněna na roky 1996–7.²⁴ Na léta 1998–99 však škola do participačního programu již nebyla zařazena. **Česká komise UNESCO** totiž nedoporučila její projekt na dálkové studium muzeologie prostřednictvím internetu. V roce 1998 upustilo od financování i MZM.²⁵

Mimo tyto standardní zdroje byla získávána finanční podpora též odjinud – česká muzea (Český Těšín, Velké Meziříčí), granty rektora apod.²⁶ Doc. Stránský se snažil získat prostředky i u **Grantové agentury ČR**, např. v roce 1996 podáním projektu **Vědecká a pedagogická soustava muzeologie**. Ten však nebyl schválen.²⁷ Stále více bylo zřejmé, že situace spíše k nutnosti celkové transformace. Jeden z rozsáhlejších návrhů na řešení byl vypracován v srpnu 1997. Autor tohoto textu doc. Stránský stručně shrnuje dosavadní úspěchy ISSOM, ale současně upozorňuje na výrazně rostoucí náklady, mezinárodní konkurenci a snižující se počet účastníků. Např. v roce 1997 se uskutečnil běh C za účasti pouhých 8 posluchačů a běh D byl dokonce zrušen.²⁸ V roce 1998 byl na červen plánován základní kurz. Byl však zrušen, neboť o něj projevil zájem pouze čtyři osoby. Ve dnech 28. září – 9. října 1998 se však konal kurz D věnovaný **sbírkotvorné strategii muzei na prahu nového tisíciletí**²⁹ za účasti 11 posluchačů. Nedostatek peněz byl řešen stále se zvyšujícím školným. Účastnický poplatek na jeden běh např. v roce 1998 byl 1200 amerických dolarů, což pro naprostou většinu zájemců byla horentní cena. V organizaci kurzů ISSOM se projevovala i jistá neohospodárnost. K. Damjanov doslova píše: *Učitelé cestují za desetitisíce korun realizovat jednu přednášku.*³⁰ Zhruba 50 %

přihlášených se nakonec kurzů z finančních důvodů nezúčastnilo, celkový počet zájemců se postupně snižoval.³¹

V brněnských archívech najdeme řadu oficiálních i osobních stanovisek nejrůznějších osobností jak stávající situaci řešit. V materiálu nazvaném **Stav muzeologie na Masarykově univerzitě a jeho řešení** prorektor J. Fukač píše o kritickém stavu všech tří brněnských muzeologických pracovišť (ISSOM, UNESCO Chair, oddělení muzeologie na filozofické fakultě) a negativní odezvě v zahraničním tisku.³² Byl tím nepochybně miněním článku **Stojí zato se učit do Brna?** od ředitelky městského muzea v Jurmala Inty Baumane, otištěný v **Muzeju Vestnesis**, č. 12 z roku 1998 na s. 6., vydávaný **Lavtijas Muzeju Vestnesis**. Inta Baumane píše, že ISSOM je v krizi, že letošní škola ve dnech 28.–9. 10. byla špatně organizována a celkové pod očekávání.³³ Ředitel Moravského zemského muzea P. Šuleř již v roce 1998 píše: *...letní škola ztrácí bohužel mezinárodní kredit.*³⁴

ISSOM byl jen velmi těžko schopen formulovat svoje poslání a další rozvoj. Např. dne 17. 3. 1999 předkládá ředitel ISSOM K. Damjanov prorektorovi F. Galemu návrh na projekt **Dálkové studium konzervátorství a restaurátorství pro pracovníky muzeí a galerií**. Poskytovatelem finančních zdrojů mělo být ministerstvo školství, ale fakticky celý „projekt“ byl jen obecným, nepropracovaným konceptem bez naděje na úspěch.

Zástupce ministerstva kultury a České komise UNESCO Michal Beneš dne 31. 3. 1999 konstatoval, že ISSOM v posledních pěti letech stagnoval (myslenková sterilita, opakování) a navrhuje *transformovat všechny muzeologické aktivity do jednoho nového muzeologického ústavu.*³⁵ Podobně progresivní návrh K. Damjanova z roku 1998 spojit všechna brněnská muzeologická pracoviště do jednoho celku bohužel do dnešních dnů nebyl realizován.³⁶ Integraci všech tří pracovišť do jednoho doporučoval i P. Šuleř.³⁷ Tyto tři zainteresované, byť rozdílné, osobnosti si dobře uvědomovaly slabost brněnské muzeologie, k čemuž při-

²² Dopis náměstka MŠMT Ondráčka, složka ISSOM – finance. Uloženo na UCH.

²³ Dopis J. Moserové ze dne 23. 9. 1994. Složka ISSOM – finance. Uloženo na UCH.

²⁴ Rezoluce, francouzsky psaná kopie – složka Rezoluce UNESCO, participační program. Uloženo na UCH.

²⁵ Vyúčtování za rok 1998 ze 4. února 1999 – složka archiv ISSOM 23/5. Uloženo na UCH.

²⁶ Návrh transformace ISSOM, autor Z. Z. Stránský, srpen 1997. Složka ISSOM – perspektivy. Uloženo na UCH.

²⁷ Fascikl 1997, složka ISSOM – obecná korespondence. Dopis předsedy Grantové agentury ČR prof. Karla Štulíka adresovaný doc. Stránskému. Uloženo na UCH.

²⁸ Dopis Z. Pospíšilové L. Šulitkové z 22. 8. 1997 – složka Rezoluce Unesco, participační program. Uloženo na UCH.

²⁹ AMU, Rektorát, AI Nová manipulace, karton 39. Zpráva o činnosti Mezinárodní letní školy muzeologie UNESCO při MU v Brně z 4.2.1999. Autor K. Damjanov.

³⁰ K. Damjanov – dopis rektorovi, složka ISSOM – perspektivy. Uloženo na UCH.

³¹ STRÁNSKÝ, Zbyněk Z. Návrh transformace ISSOM. Brno, 1997 (srpen). Interní materiál. Uloženo na UCH.

³² Koncepce změn ISSOM a Chair. Materiál z 22. 3. 1999 – obálka Archiv ISSOM 2. Uloženo na UCH. V tomtož materiálu Fukač vyzývá k vytvoření nového curriculum na FF *podstatně odlišné od učebních plánů z éry doc. Stránského.*

³³ Fascikl 1999, složka ISSOM – obecná korespondence. Uloženo na UCH.

³⁴ Návrh nového zajištění výuky muzeologie na MU, autor P. Šuleř, datován 14. 10. 1998. Uloženo na UCH.

³⁵ Zápis z jednání mezipředsední komise pro ISSOM z 31. 3. 1999, Praha, Toskánský palác, Fascikl 1999, složka ISSOM – obecná korespondence. Uloženo na UCH.

³⁶ Perspektivy rozvoje. Autor K. Damjanov 1998. Uloženo na UCH.

³⁷ Návrh nového zajištění výuky muzeologie na MU, autor P. Šuleř, z 14. 10. 1998. Uloženo na UCH.

¹⁷ Dopis Z. Z. Stránského prorektorovi J. Šrámkovi ze dne 6.11.1995, složka ISSOM – perspektivy. Uloženo na UCH.

¹⁸ AMU, rektorát, signatura O, karton 10, složka MŠMT 1995. Připomínky posluchačů ISSOM k běhu a obecně ke škole.

¹⁹ Fascikl 1998, složka ISSOM – obecná korespondence. Uloženo na UCH.

²⁰ J. Fukač, příspěj z 18. 10. 1998, samostatná složka ISSOM – perspektivy. Uloženo na UCH.

²¹ Složka UNESCO, participační programy, kontrakty, peníze. Uloženo na UCH.

spívala i její roztržštěnost. O „konglomerátu“ katedra – ISSOM – UNESCO Chair uvažoval dokonce i Pavel Holman.³⁸

Posledním, v daném období poněkud zoufalým, pokusem o nápravu bylo organizační včlenění ISSOM pod **UNESCO Chair of Museology and World Heritage**. Dopisem ze dne 19. 4. 1999 prorektor J. Fukač informuje ředitele K. Damjanova o včlenění ISSOM pod Chair a ukončení jeho (Damjanovova) pracovního poměru k 31. 5. 1999.³⁹

Historicky poslední realizovaný kurz byl obecný kurz typu A a konal se ve dnech 12.–23. července 1999 za přítomnosti 11 účastníků a 7 vyučujících.

V roce 2000 se na ISSOM přihlásilo osm osob, ale ani jedna nebyla schopna zaplatit školné a všechny žádaly stipendium od univerzity. Proto na základě hlášení Petra Fojtíčka ze dne 25. 6. 2000 zaslala okamžitě vedoucí UNESCO Chair V. Sofka prorektorovi J. Fukačovi dopis, ve kterém vyzývá *ustoupit od realizace ISSOM 2000*,⁴⁰ což se také stalo.

Dne 12. 6. 2001 přijalo vedení MU značně kritické stanovisko k činnosti katedry UNESCO, která byla zodpovědná za ISSOM. Mimo jiné se v něm píše, že se Chair *nepodařilo trvale získat žádného dalšího spolupracovníka, ač to poskytnuté prostředky umožňovaly*. „Pod egidou Katedry UNESCO nebyla vydána žádná publikace s výjimkou jedné reedice českých skript doc. Stránského, a to až v roce 2000.“⁴¹

V roce 2001 se konal pokus o pokračování ISSOM, tentokrát z iniciativy oddělení muzeologie na filozofické fakultě (P. Holman a K. Suchá).⁴² Požadováno bylo zápisné ve výši 1.500 dolarů za účastníka a na programu školy byly především exkurze po Česku a Slovensku. ISSOM se měl konat v termínu 29. 8. až 11. 9. Také v tomto roce byl ISSOM zrušen, neboť všichni zájemci z rozvojových zemí žádali stipendium.⁴³ O zrušení rozhodlo vedení školy dne 1. 8. 2001 a hned o dva dny později

o tom K. Suchá informovala zainteresované strany.⁴⁴ V roce 2002 se škola vůbec neorganizovala, především z důvodů vlekoucího se výběrového řízení na nového vedoucího UNESCO Chair.

S posledním pokusem o vzkříšení letní školy přišel nový vedoucí UNESCO Chair Jan Dolák v roce 2003. Přihlásilo se na jeden kurz, plánovaný na termín 26. srpna – 9. září, celkem 13 osob z Evropy (především z Pobaltí) a Afriky.⁴⁵ Do stanoveného data však konferenční poplatek ve výši 950 Euro zaplatilo pouze 6 z nich, a tak vedení **Ústavu archeologie a muzeologie** rozhodlo o zrušení celé akce, o čemž byli zájemci informováni dne 24. 6. 2003. Snaha o letní školu v roce 2003 byla sice dobře míněným, fakticky poněkud naivním pokusem, který výrazně podcenil hlubokou krizi brněnské muzeologie, a to jak po stránce odborné, tak po stránce personální. Tímto se historie letní školy definitivně uzavřela. Několikrát sice bylo uvažováno o nějakém restartu ISSOM, třeba se zaměřením na konzervaci (ve spolupráci s **Technickým muzeem v Brně**), ale vždy zůstalo jen o obecně formulovaných tezí. Ani ze strany vedení fakulty a univerzity nepřišel tímto směrem žádný impuls.

ISSOM musíme hodnotit po stránce odborné i pedagogické velmi vysoko. Po celou svoji existenci, trvající více jak jednu dekádu, vychoval a ovlivnil řádově stovky přímých účastníků. Odborné texty, vycházející z lůna ISSOM, jsou stále široce citovány. K zániku ISSOM vedl souběh více nepříznivých okolností. Nedostatek peněz, organizační zanedbání, personální stav, odchod legendy brněnské muzeologie doc. Stránského do důchodu, nevyřešené generační problémy i poněkud komplikované vztahy mezi domácími pedagogy a organizátory. Svě sehrála i domácí a mezinárodní konkurence a možná překvapivě i pád železné opony, díky kterému ISSOM ztratil svoji ojedinelou pozici být unikátním mostem pro střetávání odborníků Východu, Západu i tzv. třetího světa. ■

Klíčová slova:

Letní škola muzeologie; UNESCO; Brno; Z. Z. Stránský; Jan Jelínek

Keywords:

International school of museology; UNESCO; Brno; Z. Z. Stránský; Jan Jelínek

³⁸ AMU, Rektorát, AI Nová manipulace, karton 39. Návrh dalšího rozvoje muzeologie na MU. Autor P. Holman, 1998.

³⁹ Dopis J. Fukače K. Damjanovovi z 19. 4. 1999. Obálka archiv ISSOMU 2. Složka Koncepce změn ISSOM a Chair. Uloženo na UCH.

⁴⁰ Dopis V. Sofky J. Fukačovi z 26. 6. 2000. Obálka archiv ISSOM 2, složka Koncepce změn ISSOM a Chair. Uloženo na UCH.

⁴¹ AMU, A1 Rektorát, Nová manipulace, signatura O, karton č. 1. Stanovisko vedení MU k činnosti Katedry UNESCO pro muzeologii a světové dědictví a k novému začlenění katedry do struktury MU z 12. 6. 2001.

⁴² Údaj, uváděný P. Holmanem, že se poslední ISSOM konal v roce 2001 tedy není přesný. HOLMAN, Pavel. Cesty brněnské muzeologie. In: P. Holman. Brno: Technické muzeum v Brně, 2009, s. 200. Muzeologie na začátku třetího tisíciletí/Museology at the Beginning of the 3rd Millennium: sborník z mezinárodního semináře teorie a praxe 2. ISBN 978-80-86413-61-7.

⁴³ Soukromná korespondence: e-mail V. Sofky Z. Měřinskému. 10. 5. 2002, obálka Archiv UNESCO Chair 1. Uloženo na UCH.

⁴⁴ Osobní korespondence: email K. Suché K. Tlachové ze dne 3. 8. 2001. Složka ISSOM 2001. Uloženo na UCH.

⁴⁵ ISSOM 2003 – samostatná složka. Uloženo na UCH.

PhDr. Jan Dolák, PhD. (*1962)

odborný asistent na Katedře etnologie a muzeologie, FiF UK Bratislava. Člen redakčních rad šesti vědeckých časopisů, hojně citován doma i v zahraničí.

Dříve vedoucí pracovník několika muzeí, v letech 2002-2014 vedoucí UNESCO Chair of Museology and World Heritage na MU v Brně. Bývalý viceprezident ICOFOM a předseda Asociace muzeí a galerií.